

Bron van Levend Water

Ledevaartkerk Chaam, zondag 12 maart 2023
Ds. Sara Dondorp

Eerste Schriftlezing: Exodus 17: 1 t/m 7

Tweede Schriftlezing: Johannes 4:5-26

Inleiding

De naam van deze derde zondag in de veertigdagentijd is Oculi, naar Psalm 25, zoals we vanmorgen zongen: Mijn ogen zijn gevestigd op God die redt. Een lied van vertrouwen en van verlangen. In de verhalen die we vandaag lezen heeft het verlangen de overhand. In het bijzonder verlangen naar drinkwater, als symbool van verlangen naar leven en toekomst. Eerst lezen we uit Exodus 17 over het volk Israël in de woestijn. Ze hebben dorst en ze protesteren. Ze vertrouwen hun leider Mozes niet helemaal. Hij moet het voor ze oplossen. En dat doet hij ook. Mozes noemt die plek 'Massa en Meriba'. Dat betekent: Verzoeking en Verwijt. Er komt water, maar voor Mozes heeft het een bittere nasmaak. Uit het Johannesevangelie lezen we het verhaal over de Samaritaanse vrouw bij de waterbron. Een ander verhaal over dorst en over verlangen, maar ook een verhaal met diepere lagen. Thema deze zondag is: Bron van levend water.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Water is heel belangrijk voor menselijk leven. Zonder water houden wij mensen het niet lang vol. Niet alleen als drinkwater, ook water dat de natuur vruchtbaar maakt. In die zin is water misschien wel altijd levend water. Tenzij wij mensen het water vervuilen, maar aan het water zelf zal het niet liggen. En natuurlijk willen we er liever niet te veel van hebben, zoals met alle regen van de afgelopen dagen. Of te weinig, zoals afgelopen zomer, dat is ook niet goed. Water is belangrijk en hoe we er mee omgaan is ook belangrijk. Met de waterschapsverkiezingen voor de deur krijgen we dat momenteel dagelijks te horen...

Twee verhalen lezen we vandaag, met water in een hoofdrol. In beide verhalen begint het met verlangen naar water. Dorst is op zichzelf al een symbool voor verlangen. Het volk Israël is onderweg naar het beloofde land. Ze zijn bevrijd uit slavenhuis Egypte en dolen door de woestijn. Water is er niet voorhanden. De mensen hebben dorst. Ze denken terug aan vroeger: toen hadden ze te drinken. Dat ze toen geen vrijheid hadden, vergeten ze maar even. En alle ellende van het harde werken vergeten ze ook. Zo gaat dat met verlangen. Als je nostalgisch terug kijkt, vergeet je de zorgen van vroeger. Vroeger was alles beter. Dat wordt nog altijd zo gezegd. Hoe dan ook, de mensen hebben dorst, ze willen water. Sterker nog: ze eisen water en lijken Mozes te bedreigen. Het doet bijna denken aan het lot van moderne politici, die hun nek uitsteken om het land te besturen en zelfs doodsb bedreigingen op de koop toe moeten nemen. Mozes wendt zich tot de Eeuwige. En dan is er water, én de belofte dat God er zal zijn. Mozes slaat met zijn

staf op de rots, die een waterbron wordt. Er is weer een weg vooruit, er is weer toekomst. God is zegenend aanwezig in het water uit de rots.

Ook Jezus heeft dorst. Hij is onderweg naar Galilea en gaat dwars door Samaria heen. Dat is heel ongebruikelijk. Samaritanen tellen niet mee. Een echte Judeeër blijft daar het liefst bij uit de buurt. Maar zoals zo vaak trekt Jezus zich daar niets van aan. Voor hem zijn alle mensen gelijkwaardig. Judeeërs en Samaritanen, mannen en vrouwen. Onderweg naar Galilea komt Jezus in Sichar bij de Jacobsbron. Deze plek legt een verbinding met Aartsvader Jacob. Jacob die ooit zijn geliefde Rachel ontmoette bij een bron of put. Jacobs moeder Rebekka werd gevonden bij een waterbron, door Abrahams knecht Eliëzer, die haar uitkoos voor Izaäk. En ook de profeet Mozes vond zijn vrouw bij een waterbron. Kortom: de bron staat voor veel meer dan alleen watervoorziening. Jezus gaat zitten bij de Jacobsbron en ontmoet daar een onbekende vrouw.

Bij de eerste toehoorders van het Johannesevangelie ging er ongetwijfeld een lampje branden. Ze hadden al gehoord over Jezus' bezoek aan een bruiloft. U weet wel, de bruiloft in Kana, waar de wijn ineens op was en Jezus er voor zorgde dat de feestvreugde verder kon. Nu ontmoet Jezus bij een waterbron een vrouw. De gedachte aan huwelijkssymboliek ligt heel dichtbij. In het eerste testament is het huwelijk vaak een metafoor voor het verbond tussen de Eeuwige en het volk Israël. Dan gaat het over de verleidingen van ontrouw bij het volk en over aanhoudende trouw van de Eeuwige. Het gesprek bij de bron gaat dus niet alleen over dorst en water, het gaat ook over Gods verbond, over Gods koningschap. Het gaat over Gods liefde, waarbij mensen tot hun recht komen. Ook Samaritanen en ook vrouwen. Zelfs vrouwen met een rommelige geschiedenis als het gaat om relaties en huwelijksverbintenissen.

Even terzijde: de uitlegtraditie gaf deze vrouw een slechte naam. Ze kwam immers op het middaguur naar de bron. Dat was een ongebruikelijk tijdstip. Dus zal ze wel een vrouw van lichte zeden zijn geweest. Het is opvallend hoe makkelijk vrouwen in de Bijbel door de uitlegtraditie dat stempel opgeplakt hebben gekregen. Een zelfstandige vrouw, of één die een beetje anders is, zal vast wel een zondige vrouw zijn geweest. Maar dat is in dit verhaal helemaal niet aan de orde. Het zegt hooguit iets over de uitlegtraditie, hoezeer men met zondigheid bezig was en hoezeer men juist vrouwen als zondig bestempelde. We lezen hier over een goed gesprek tussen twee mensen.

Dat gesprek gaat over drinkwater én over levend water. Zoals het water uit de rots bij de Horeb in Mozes' tijd ook meer was dan alleen dorstlesser, maar ook een teken van Gods betrouwbaarheid. Het gesprek gaat over drinkwater en over levend water. Levend water, dat symbool staat voor Gods liefde en Gods Rijk. Een liefde die uitstijgt boven grenzen tussen mensen. Zoals grenzen tussen Judeeërs en Samaritanen. Of, om een hedendaagse vergelijking te noemen, grenzen tussen stad en platteland, of tussen rijk en arm. In het dagelijks leven zijn het werelden die elkaar niet begrijpen. Misschien zelfs denkwerelden die elkaar niet willen begrijpen. Maar Jezus doet daar niet aan mee. Hij rijkt uit naar deze vrouw en accepteert haar zoals ze is. Ook al vereren Samaritanen God op een andere manier, voor Jezus horen ze evengoed bij het verbond, voor Jezus hebben ze evengoed deel aan Gods Koninkrijk. Dat is waar het symbool van Levend Water voor staat: Het verbond van

God, zoals beschreven in de Thora. Gods liefde en trouw, zoals verbeeld in Gods Koninkrijk.

Het gesprek lijkt te verzanden in een spraakverwarring. Jezus spreekt over Levend Water, de vrouw over drinkwater. Maar dan begint Jezus over het verleden van de vrouw. Vijf mannen heeft ze gehad, zegt Jezus. Weer zoiets waar de traditie op aanslaat: Zie je wel, ze was een verdorven vrouw, met haar vijf mannen! Maar in het verhaal klinkt geen oordeel. Jezus accepteert haar zoals ze is. En misschien zijn die 5 mannen wel symbolisch bedoeld, als de 5 boeken van Mozes bijvoorbeeld. Waar het om gaat is dat Jezus haar aanvaardt als medemens. Compleet met alle hobbels uit haar verleden. Daarom herkent ze Jezus als profeet en Messias. Messiaans leven, dat is elkaar erkennen en elkaar accepteren inclusief alle rafelranden die het leven heeft meegebracht. De betekenis van Levend Water is hier, dat werkelijke ontmoeting van mens tot mens mogelijk is. En is dat niet wat we allemaal ten diepste verlangen? Jezus brengt ons in contact met de Bron van Levend water. Daar waar we – ieder van ons – tot ons recht kunnen komen met onze talenten en gebreken, als kinderen van God.

Amen